

Гуменюк А.Р.

здобувач вищої освіти ступеня бакалавр ННІ
№3 НАВС

науковий керівник: **Фещенко Л.О.**

доцент кафедри організації охорони
громадського порядку ННІ №3 НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Запобігання вчиненню насильства у сім'ї в Україні й у світі відноситься до одного з пріоритетних завдань держави і суспільства у сфері захисту прав людини. При цьому рівень захисту людини від домашнього насильства, здатність держави створити умови для формування системи ненасильницьких відносин у сімейному середовищі можуть бути визнані індикатором ефективності усього механізму забезпечення прав і основоположних свобод людини і громадянина. Слід відзначити, що в Україні створено організаційно-правові основи запобігання і протидії насильству в сім'ї. Діє спеціальний закон, а на його виконання прийняті підзаконні акти, що конкретизують порядок його виконання, на центральному і місцевих рівнях функціонують органи влади, на які безпосередньо покладено функції з попередження насильства у сім'ї, існує мережа неурядових організацій, що беруть участь у протидії насильству в сім'ї.

Варто зауважити, що українська модель попередження насильства у сім'ї не може бути визнана ефективною та досконалою. Згідно з дослідженнями, кожна друга жінка в Україні потерпає від насильства в сім'ї, 30% з них стали жертвами у віці до 18 років. В Україні зберігається висока динаміка випадків насильства в сім'ї. у 2014 році 85 тисяч осіб поскаржилися на домашнє насильство. З цієї кількості, за її словами, майже 1 тис. жертв – це діти, близько 8 тис. постраждалих – чоловіки і досить значна частина – жінки. Як бачимо, масштаби явища важко оцінити через брак даних, оскільки збір даних здійснюється лише щодо насильства в сім'ї, і цифри щороку збільшуються: за статистичними даними Мінсоцполітики, в Україні в 2015 році зафіксовано 103 101 звернення з приводу насильства в сім'ї, з них 89 551 – від жінок. Проте навіть ці дані не є показовими, оскільки насильство є латентним явищем, факт якого в більшості випадків приховується.

Сьогодні в Україні діяльність служби дільничних офіцерів поліції щодо попередження насильства в сім'ї є малоєфективною, причиною чого певною мірою є недосконалість чинного законодавства, що регулює питання протидії

насильству в сім'ї та передбачає відповідальність за проступки, пов'язані з учиненням насильства в сім'ї, а також формальний підхід до цього явища працівників Національної поліції, обмежене коло їх повноважень, форм і методів впливу на осіб, які вчиняють насильство в сім'ї. Як свідчить практика, близько половини сімейно-побутових конфліктів залишаються латентними аж до моменту скоєння злочину, тобто потерпілі не бажають, а найчастіше соромляться повідомляти про факти насильства в сім'ї або не вірять у можливість реальної допомоги з боку правоохоронців. Як стверджують провідні кримінологи, «певна латентність конфлікту, спроба його приховання від оточуючих людей, делікатність сфери людських відносин роблять попередження цих злочинів досить важким на сучасному рівні боротьби зі злочинністю».[3, с.67-75] Тому завданням органів Національної поліції є протидія насильству в сім'ї, а також роз'яснення населенню, що приховування подібних фактів робить можливим скоєння таких злочинів і надалі.

Діяльність органів Національної поліції займає провідне місце в питаннях протидії насильства в сім'ї, адже саме на цю інституцію покладено обов'язок безпосередньо здійснювати комплекс заходів попередження та припинення. Зараз практично в усіх регіонах України почали функціонувати спеціалізовані установи для жертв насильства в сім'ї, зокрема кризові центри, центри соціально-психологічної допомоги, спрямовані на надання комплексної психологічної, юридичної, інформаційно-консультативної, соціально-медичної та іншої допомоги, а також, у разі потреби, надають тимчасовий притулок (до 3 місяців), зокрема, жінкам і дітям, які потерпіли від насильства в сім'ї або опинилися в кризовій ситуації. Разом із тим, незважаючи на певні позитивні зрушення у розв'язанні проблеми насильства, механізм правового та соціального захисту потерпілих від насильства залишається недосконалим: не вистачає відповідних закладів для надання допомоги потерпілим та спеціально підготовлених фахівців у сфері запобігання насильству, неефективною є система раннього виявлення випадків насильства в родині.

Чималу роль відіграють загально-соціальне і спеціальне попередження. Загально-соціальне попередження здійснюється державою у вигляді діяльності її органів з контролю за додержанням прав та свобод особи. Спеціальне попередження є загальною назвою сукупності різноманітних конкретних заходів одноразового чи тривалого характеру, що мають за мету скоротити кількість проявів насильства в сім'ї; не допустити вчинення фізичного, сексуального, психологічного й економічного насильства або припинити вже почате насильство. Так, спеціальне попередження може виявлятися у винесенні захисного припису, поставленні особи на профілактичний облік, винесенні офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї,

направленні кривдника на проходження корекційної програми. Крім того, заходи спеціального попередження в залежності від моменту їх здійснення поділяються на заходи профілактики насильства в сім'ї (спрямовані на завчасне виявлення сімей, де існує загроза виникнення насильства, відвернення причин і умов, що призводять до його скоєння, або обмеження їх впливу, а якщо можливо, то й усунення їх та створення достатнього захисту від насильницьких посягань для кожного члена сім'ї) та заходи припинення насильства в сім'ї (оперативні заходи, спрямовані на фактичне переривання початого насильства та застосовуються в критичних ситуаціях, коли життю і здоров'ю жертви насильства в сім'ї загрожує небезпека). Важливим є те, що заходи попередження насильства в сім'ї мають здійснюватись у всіх випадках, тобто коли діяння кривдника кваліфікується і як адміністративне правопорушення, і як злочин. [4, С. 328-339]

Проведене наукове дослідження приводить до наступних висновків, специфічний характер цієї проблеми зумовлює необхідність детальної регламентації діяльності органів, які наділені повноваженнями у даній сфері. Однак, щоб зробити законодавство стосовно протидії насильству в сім'ї більш ефективним, слід його чіткіше зорієнтувати, зробити вичерпним і систематизованим. З метою успішної реалізації програм з попередження насильства в сім'ї, крім вдосконалення законодавства по попередженню насильства в сім'ї, необхідною є ефективна взаємодія всіх органів та установ, які уповноважені здійснювати попередження цього соціально-негативного явища.[1, С. 463-469]

Моніторинг світового досвіду та впровадження найкращих міжнародних практик у вітчизняне правове поле допоможе Україні вирішити низку проблем, що виникають сьогодні в нашій країні у сфері протидії насильству в сім'ї. Зокрема йдеться про створення дієвого правового механізму захисту жертв насильства шляхом удосконалення інституту адміністративної відповідальності та криміналізації правопорушень із будь-якими проявами фізичного насильства по відношенню до членів сім'ї. Не менш гострою для України, яка потребує вирішення шляхом імплементації світового досвіду, є проблема забезпечення соціального захисту жертв насильства, вирішення її житлових проблем, працевлаштування, надання комплексної психологічної, медичної та правової допомоги у разі неможливості проживання з кривдником. [2,с. 360]

Список використаних джерел:

1. Балінський О. В. Міжнародні правові стандарти та їх роль у правовому розвитку в умовах глобалізації / О. В. Балінський // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки – К., 2006. – Вип. 32. – С. 463-469.

2. Бандурка О., Скакун О. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів // Міжнародна поліцейська енциклопедія. – К., 2003. – Т. 1. – 360 с.

3. Хайнас Т. В. Заходи з попередження насильства в сім'ї / Т. В. Хайнас –С .67-75 .

4.Савка О. І. Правові засади протидії насильству в сім'ї / О. І. Савка // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія.: Юридична. – 2011. – № 2. – С. 328-339.